

— Nem valami muzikális a fiunk, de nagyon találékony!

Szendvics- panel

Két alumíniumlemez közé zárt keménypiuretan hab: ez az az újfajta szendvics-panel, amelyből olcsón és gyorsan összeszerelhető komplett hűtőárókat kíván a mezőgazdaság rendelkezésére bocsátani az Élelmiszeripari Gépgyár és Szerelő Vállalat. Amint a vállalat szakemberei elmondták, az újfajta hűtőáró legalább 30 százalékkal olcsóbban építhető meg, mint a hagyományos megoldásúak. Szériában 25—50—100 vagonos méretben kívánják gyártani, de egyedi termékek alapján elvileg bármilyen méretű áró lehet ily módon készíteni. Építése rendkívül gyors. Egy százvagonos áró például 7 hónap alatt elkészül.

Siklós János:

AZ ARARÁT

Először a bibliából értesültem az Ararát hegyről, Noéval kapcsolatosan. Ott kötötte ki a bárkát, amikor a galamb a vízből kiemelkedő olajfáról napsütötte, illatos gallyat hozott. Akkoriban erős galambok lehetnek, mert mostanában levelelénkét, szénaszálanként hordják a fészkeknek valót.

Miért Noé?

Azóta aztán emlegettem a Noét, különösen olyan helyzetekben, amikor nyilvánvaló lett előttem ennek az öreg hajóskapitánynak a felelőtlensége! Engem a veszett kutya is csak azért harapott meg, mert Noé a bárkába vette. Ez a négy lábú szárazon járta meg a nagy özönvizet. Ilyenképpen kerültem és a Pasteur Intézetbe, ahol ráadásul a hasamba törték a tűt és két olyan pofont kaptam ott nyomban, hogy gyerekefjem tőle mennydörgött. (Pedig a mennydörgés csak felnőtt fejekre érvényes, de ott is csak azokban, amelyekben van villám.) Azért tört belém a tű, mert injekció alatt olyan viharos nevettem fogott el, hogy a hasizmam össze-vissza ugrott, az orvos meg ideges volt. A vörös Nedeczky állt a hátam mögött az injekcióra sorban állók között és úgy horpantott, kaffogott, mint az igazi veszett kutya, azt hittem, hogy a Nedeczky megveszett, nem bírta ki az oltást. Hát ezért támadt nevetőgörcsöm — hirtelen azt képzeltem, hogy ez most képes leharapni a fületem.

Eszembe került a Noé akkor is, amikor már felnőtt számba menő koromban svihák emberekkel hozott össze az élet. Ezek se lennének most már, de ez az öreg hajós ügyetlenül járt el; beszédre a kapucyárok is a bárkába. Ennek issza a levét az emberiség. Na és a szőlőnek, mert ezt is a bárka mentette meg a nagy víztől.

Örmény jelkép

Az Ararát azóta egyszer sem jutott eszembe. Volt két eset, amikor kérdeztek róla a földrajzórán — de akkor sem jutott eszembe, ezért nem sikerült az előmenetel földrajzból. Erről viszont a Noé nem tette. Most aztán itt állok az Ararát lábánál, egészen közel, a török határ mentén és kémelem ezt a magas hegyet. Kialudt, kettős csúcsú ba-

zalt vulkán ez az Örményfennsík. Örök hóval borított, eljegesedett kúpja, a Nagy Ararát 5165 méter magas; a Kis Ararát 3914 méter. Törökországhoz tartozik, nyugati lejtőjén ered az Eufrátesz. Madártávlatból kerestem, kémeletem a bárkakötés helyét, de nem fedeztem fel semmilyen emlékeztető jelet. Pedig a lexikon is tesz említést a bárkakötés bibliai ügyéről.

Lejt az örmény fennsík, a nagy melegben egészen élvezetes látványt nyújtott a hatalmas, havas Ararát. Gyufásdobozom, meg a helyi cigaretták is az Ararát nagy kupoláját vettem észre. Mondják később, hogy az örmény nemzeti címerben is benne van a ritka szépségű hegyóriás. A törökök ezért megorrultak az örményekért, mindjárt a szovjethatalom első esztendejében, és jezyeket intéztek Csicserinhez, a külügyi népbiztoshoz.

Felelősségre vonták, amiért engedte, hogy az örmények ellopják az Ararátot és nemzeti címerükbe helyezik, pedig az török területen van. Csicserin visszajegyzéket, s igazat adott a törököknek, de hozzátette, hogy a Hold meg az ő nemzeti címerükben van, s az tudvalevő, hogy nem török területen van. Majd ha a Hold-ügyben rendet tesznek otthon, visszatérhetünk az Ararát, meg az örmény nemzeti címer rendezésére. Jerovánban azt mondják, hogy a törökök azóta még nem jelentkeztek a címer vitában.

El is terjedt az Ararát embléma; örmény jelképpé vált. A nemzeti termékek javát ez a hegy félmelji. Meg a konyakot is. Churchill biztosan tudta ezt. Kegyetlenül hideg tél szakadt a fasizták ellen harcoló hadseregére. A második front megnyitása után egyszer felhívta Sztálin az angol miniszterelnököt és kérte, hogy sürgősen küldjön gyapotot a szovjet hadsereg ruházatához. Churchill ígerte, hogy azonnal intézkedik és a hajórakományokat olyan légifedezettel biztosítja, hogy a hitleri légierő ne tessen kárt a szállítmányban. A miniszterelnök állta a szavát. De azt kérte Sztálintól, hogy részére küldjön abból a hét-nyolc csillagos konyakból, amelyiket az Ararát lábánál készítenek. Így történt, hogy Churchill ettől fogva élete utolsó napjáig megkapta a heti egy láda örmény konyakot. Sztálin halála után is pontosan szállította a követést. (Ez az eset hivatalos okmányokban és Sztálin feljegyzéseiben található meg Moszkvában.)

Addig-addig nézegettem a hegyet, amíg újra csak Noé köré fonódtak a gondolatok. A kapucyárok miatt újra neheztem az öreg bárkás emberre. A hegytetőn, vagy oldalán, jól álcázott helyen az amerikaiak — a NATO keretében — egy olyan radarrendszert üzemeltetnek, amelyen keresztül belátják a Kaukázuson túli szovjet területet. Vagyis a hegy segítségével olyan kémizációt szereztek a török kormánykörök egyetértésével a szovjet-török határon, amelyet semmiképpen sem lehet tisztességes szándékú cselekedetnek tekinteni. Ebben is benne van a Noé keze; a tisztességtelen szándékú kételábút már akkor hagyni kellett volna az özönvízben.

Érzések

Az alföldi embernek különösen szép, szinte csodálatos természeti jelenség a havas kucsmás Ararát; délen, a meleg, száraz éghajlat alatt, hűfödte hegycsúcsok. Részünkre ritka látvány, s a lenyűgöző természeti erő szinte szorongást vált ki a síkságlakó magyarból. Itt érezni a természet vad, kiemelten erejét és az ember picinységét, semmisségét. Még akkor is a föl-föl tör ez az érzés, ha az ember észrelve tudja: nincsen szebb, nagyobb és tökéletesebb alkotása a természetnek az embernél. De nagyobb természeti erő sincs, mint az általa teremtett energiák. Az is észrelhető, hogy nem a természet győzi le az embert, hanem az ember a természetet. Mégis itt, e természeti monumentalitás alatt; belül felénk szorongás markolat.

Az örményekben persze nem kelt ilyen érzést a nagy hegy. Megszokták, s annyira szeretik, mint mi a sík Alföldet, s olyan természetes számukra, mint az, hogy a hegy keleti oldalán minden reggel fölkukkan a nap. Örményia és az Ararát össze tartozik; képeken és gyufásdobozokon; konzerveken és cigarettacsomagokon; konyakon és delikatesz skatulyákon ott van a Nagy Ararát. Estefelől indultunk el a határ közeléből, az Araksz folyótól. A nyugvó nap sugarai most érdekes fehér-rózsaszín fényvibrálást idéztek elő a jeges kupolákon. Szerencsém, hogy láthattam, de nagyobb szerencse, hogy nem kellett megmászni, mert a felénk való embernek már egy kisebb rampa is magas. Hát meg az Ararát.

Falunapok

Beszélgetés a tanácsházán

Gyorsan épülő, csinosodó, szimpatikus község Üllés. A házakban megtalálható a gáz, a fürdőszoba, s a legújabbak minden igényt kielégítenek. Rendezettségéről, gondos kezeléssel árukkodik a főútvonal, a belterület. Persze, itt is akadnak problémák, hiszen errefelé sem több a községfejlesztési alap, építeni, beruházni való pedig van bőven. De az üllésiek nem panaszkodnak. Lassan-lassan talán megoldódik legnagyobb gondjuk, bajuk is, a Kossuth Termelőszövetkezet sorsa, s egyenesbe jut a község. A forráskúti Haladás Tsz vezetői vállalták az irányítást. A tanácsházán egy másik nagy szövetkezet munkájáról, önkéntes felajánlásáról beszélünk; meghozza az Üllés és Vidéke Általános Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezetéről. A kerekasztal tagjai; Ocsó Lajos községi csúcstíká, Hugyecz Andrásné, a községi tanács vb elnöke, Tari István, a szövetkezet képviselőjében és Rigó Józsefné, művelődési otthon igazgató.

A szövetkezet nevét napjainkban az is ismertette meggyezerte, hogy szocialista munkaversenyre hívta ki a társszövetkezeteket. Eltérően a korábbi években kialakult versenyformáktól, sok új elemmel gazdagítva, színezve hirdették meg ezt a megyei versenyt, aminek már igen sok kézzelfogható eredménye van. Így többek között a versenypontokban szerepel író-olvasó találkozók, szellemi vetélkedők rendezése, kollektív filmvetítés, s összesen mind az öt községben falunapok megtartása.

Ez az üllési kezdeményezés nemcsak a termelési mutatók javításáért dicsérendő, hiszen egész sor olyan haszna van, amit a lakosság közvetlenül érez. Udvarias kiszolgálás, a boltok tisztasága, s nem utolsósorban a kereskedelem megújítása, a lakosság növekvő igényeinek maximális kielégítése. Am azt sem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy ebben a szövetkezetben 1966-ban tíz szocialista brigád 58 taggal, 1967-ben 14 brigád 73 taggal, tavaly pedig 11 brigád 73 taggal versenyzett a szocialista cím elnyeréséért, illetve megtartásáért. Az idén 14 brigád, közülük több már évek óta tartja a megtisztelő szocialista címet. S igen lényeges, az általános fogyasztási és értékesítő szövetkezet tagjainak 80 százaléka vesz részt szocialista brigádokban.

Mindez azt jelenti, hogy öt községben: Üllésen, Ruzsán, Pusztamérgesen, Forráskúton és Öttömösön lényegében 13 ezer 200 lakos

ellátásáról gondoskodik ez a nagy kiterjedésű szövetkezet, amely jelenleg 82—83 egységet üzemeltet.

Ami a munkaverseny gazdasági mutatóit illeti; az idén a kiskereskedelmi forgalom 8 százalékkal, a vendéglátóipari forgalom 10 százalékkal lesz nagyobb a tavalyinál. Még egy szám: az elmúlt évi nyereséget 15—20 százalékkal növelik.

A községi összefogás eredményeként — hiszen a munkaverseny-felhívás nemcsak a szövetkezet belügye, hanem az egész község szívére — már több értékes eseménysorozatot tartottak meg ezen a tájon. Így szellemi vetélkedőt, rajzkiállítást, amelyre igen sok általános iskolás küldte el munkáját, irodalmi pályázatot, szintén az általános iskolások munkáiból, író-olvasó találkozót és kollektív mozilátogatást. Mindemellett szavalóversenyt, baráti találkozókat rendeztek, most pedig e falvak felszabadulásának 25. évfordulójára készülnek. Ennek jegyében rendezik meg majd a falunapokat, s mint az eddigiekből is kitűnt, nemcsak az általános fogyasztási és értékesítő szövetkezet, hanem az egész község vezetői közreműködnek ebben. Mi tehát ezért támogatjuk annyira ezt a kezdeményezést. Összel nagy napok járnak majd e homoki községekben.

Október 4—5-én Öttömösön, 11—12-én Forráskúton és Pusztamérgesen, 17—18—19-én pedig Üllésen rendezik meg a falunapokat. Ruzsán már szeptember 27—28-án sor kerül erre.

A község vezetőivel karöltve, egymást segítve, jeles ünnepnapokká akarjuk tenni a falunapokat. Bútor-kiállítások, dívatbemutatók, vásárok, terménykiállítások, irodalmi vetélkedők, nőestetek, sportesemények lesznek, nem utolsósorban a vasárnapi napokon politikai nagygyűléseket tartanak.

Újszerű munkaverseny ez, mert mint látható, magában foglalja a kultúrpolitikai tevékenységet is. Emellett természetesen a szövetkezet évenként rendszeresen jelentős anyagi támogatást is ad a művelődési háznak. Hogy csak egyet említsék, a megye községei közül egyedül náluk működik társasánklubb, melynek fenntartására 5 ezer forintot kapunk.

Közös összefogás eredménye ez az újszerű kezdeményezés, ami nemcsak Üllésen, hanem a fent említett öt községben valósul meg. Bár még év közepén tartunk, mégis megállapíthatjuk; nem volt hiábavaló az üllésiek kezdeményezése.

Sz. Lukács Imre

Tóth Béla:

Mi, janicsárok

(22.) Hát éppen feleségül is vehettem volna. De hát a polgárlány óta egészen másféle feleség-ideáim voltak. Polgár lettem én is? Mert ha bojtár maradok, feleségül akkor sem veszem. Más a szerető, más a feleség. Mezőhegyesen azt a lányt, aki sokat megenged az udvarlónak, nemigen szokták feleségül venni. Ha egy lány túl jó a fiúhoz, az nem kell. Én meg mezőhegyesi vagyok. Nem vitáltam én ezt Pankával. Miért bántsam vele, de ő sem firtatta. Nem akarta magát a nyakamba varrni. Önerzetes volt. Becsültem is érte. De Panka az a mézesbögő volt, akit rajtam kívül más darazsak is körül döngöcséltek.

A tanévet az „új szakasz” jegyében nyitotta meg az igazgató. A Szabad Nép-ből felolvasta a *Nagjobb önállóságot az igazgatónak* című belső vezércikket, s minden passzusát többszörösen aláhúzta, a maga területére alkalmazta. Én már akkor tudtam, hogy szenteltvív ez a duma a testület többi tagjának is. Persze nekik más szempontból, mint nekem.

Hol kenetteljesen, hol tokát, öklöt rázva beszélt. „A párt szava és a párttagok tette között nincs eltérés, cselekedeteikben is hűek azokhoz az elvekhez, amelyeket hirdetnek.”

Odasúgja nekem Dódi:

— Igen. A nyáron is kölcsönként négyezret a Mucusra. De még nem tudta megadni, mert a konyha nem üzemel. Nincs honnét lopni.

Ennek nem tudtam örülni. Dódi örült. Az ő világnézetébe belepászt az adott illusztráció. Különböben pihenten, felkészülten és mindenre számítva kezdtem a tanévet. Az anyag-

gal szinte játszottam. Éreztem, mint bojtárkoromban a lovak körül, hogy ura vagyok a rambizottaknak. Ha én egyet durrantottam az ostorral, arra nyomtam a ménest, amerre akartam. Négy száz szilajt kormányoztam én. A gyerekek is szilajok. Persze őket nem ököllet terelgeti a tanár. Sem goromba szóval. Az én órámon beleszólhattak a magyarázatba, de a feleletekbe is, csak ostobaságot nem volt szabad mondani. Szellemes beleszólokért jó pontokat adtam. A rosszakat minuszoltam. És tömtem őket anyaggal. A csikóknak az kell. Játékos elfoglaltság. Teli vannak energiával. Ezt nem elfojtani, hanem hasznos terheket vitetni vele. Történelemből is, magyarból (is) szorgalmi dolgozatokat írtak. Szakörökön apró, nagyon ügyes megfigyeléseikről adtak számot. Akadtak tanulóm, akikkel nyelvgyújtó utakra mentünk. Vagy leírtam velük egy-egy tanyá berendezését, a földművelés szavait. Más gyerekekkel a Szent László korabeli várról szóló legendákat gyűjtöttük egybe.

Nem unatkoztam én az iskolában. Nem is mérgeletem. Arra rájöttem, ha örökké a hibákat keresem, szétjukkanok a haragtól. A gyomrom tótágot áll. Sajnos Szegeden is ezt a bölcsességet kellett magamra erőltetnem. Nem látni! Meg kell vakulni! Mert látni, tudni a gazemberiséget, hogy ott a csóva a háztetőben, mindjárt felgyújtja a házat, és nem szólni, mert nem szabad szólni, hát hogyan tanuljam én ezt meg?

Mezőhegyesen meg a MADISZ-os világban egy bálban megverték a csanádpalotaiak. Nem a verés fájt. Betörték a számat, még csak nem is káromkodhattam kedvemre. A rend, az én rendem, nem engedi, hogy szóljak. Ha elmennek a párttitkárhoz, kirúgná, hogy a lábam se érne a földet. Azt mondaná: fúrom az igazgatót, lejáratom a párt tekintélyét.

Befogtam a szemem. Nem akartam látni semmit. Ez az egyetlen orvosság. A munkám

élvezettel csináltam. Vigyáztam a szememre. Kantárt raktam magamra szemellenzővel, ahogy az ijedős lovakra szokás, és csak az utat, a magam ösvényét néztem. Hogy más ne érdekeljen. De az ember akkor is lát, ha szemellenzőt jár. Ha behúnym a szemem, akkor is látom, hogy Tarnai tanár úr többet foglalkozik a hidódszónival, mint a diákjaival. Akaratom ellenére is hallanom kellett dicsimnuszeit az óljairól, etetési módszeréről, a kupecségi menő gazdasági ügyeskedéseiről.

Györgye tanár úrnő meg a szólejjével volt örök aggodalomban. Tavasszal rézgálic beszerzésére biztatott minden Pestre menő kollegát. Összel a hordokát kéregette össze. Már fájt az ember füle gombja ettel a vásári zsinattól. Disznó, yorkshire, daralisz, heredara leforrázva!

Nem igaz. Nem irigyeltem tőlük. Olyan voltam én akkor is, mint a reszelt patkó. Egészszédes. De a harag, az nagyon nagy erővel torlódott bennem. Hát nincs ezeknek egyéb gondjuk? Csak egyszer hallottam volna valamit beszélgetni a tanításról, egy-egy gyerek problémájáról.

Nem nagyon szóltam senkihez. Köszöntem, jó napot, Nem fogadták. Végeztem a dolgom.

Néha belém sajdult. Lehet, hogy én vagyok az oka. Mervek vagyok. Nemcsak dacos, de a magam módján gögős is. Bojtár voltam, tanár lettem. Ha más tette volna is, azt mondanám: ez igen. De jó lesz-e az, hogy én mesterségesen elzárom magam a tanároktól? Végeredményben velük kell dolgoznom. S lehet közöttük rendes ember is. Mind gazember, reakciós, apatikus, kapzsi? Csak én vagyok a makulátlan szent? Időnként beláttam, hogy lehetetlen. De egyetlen hang vagy jel nem mutatja az ellenkezőjét. Nem közeledtek hozzám, és én se hozzájuk. S amit tárgyaltak, az nekem nem volt kedvemre. És az sem, ahogy tárgyalták.

(Folytatjuk.)